

TONI COPPERS

ROOF DIER

Coauteur
ANNICK LAMBERT

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

Opgedragen aan Lieven De Rycke, voor zijn
gastvrijheid, zijn openheid en zijn inspirerende
benadering van het leven.

‘Soms is niets zo misleidend
als de waarheid.’

— Georges Simenon,
De verdwijning van meneer Monde

DEEL 1

De laatste zorgeloze dag in het leven van de twintigjarige Tom Claerbout is meteen ook een van zijn mooiste.

Het is midzomernacht en hij staat aan de oever van de Oulankajoki. Hij is die ochtend vertrokken vanuit een wildernishut in het Oulanka Nationaal Park, een van de mooiste natuurgebieden van Fins Lapland, en het lijkt alsof heel de wereld vandaag samenwerkt om het hem naar de zin te maken. Het was mistig toen hij zijn wandelschoenen aantrok en voor de derde dag op rij de zware rugzak over zijn schouders hees, maar hij was nog geen twee kilometer ver toen de zon doorbrak en de stille schoonheid van het landschap oplichtte. Vanmiddag aan een kampplaats, met brood en kaas en, voor de anderen, worstjes bij het kampvuur, leerde hij Nadeem kennen. Ze is een leuke Britse die net als hij ondersteboven is van de natuur, het heldere licht, het buitenleven. Na de lunch liepen ze de rest van de tocht samen en bij aankomst, na een kattenwasje in de koude rivier, verzorgde Tom de blaren op haar voeten. En nu, aan de wildernishut waar hij de nacht zal doorbrengen, viert hij samen met een vrolijke bende jonge trekkers Juhannus, het feest van de midzomerwende.

De Ansakämppä is een houten blokhut van twee verdiepingen waar twintig mensen kunnen slapen. De hut is vol, want in Finland laat niemand de midzomernacht of Juhannus ongemerkt voorbijgaan. In de buurt van het gebouw en van het gloeiende kampvuur hebben trekkers hun tentjes neergepoot. Ze schroeien hun worstjes op lange spiesen en werken ze naar binnen met ketchup en zoete mosterd. Uit een box schallen vrolijke beats. Het is voorbij middernacht, maar er wordt nog steeds gezwommen, gepraat en gegeten rond het kampvuur.

En gedronken, denkt Tom grijnzend terwijl hij aan de rivier naar het kabbelende water staat te staren. Veel, veel gedronken.

Tom is een opgewekte, maar onopvallende jongen. Hij studeert filmregie aan de School of Arts in Gent, een introverte kerel met slordig geknipt zwart haar, grote grijsblauwe ogen met lange wimpers en een mond die iets te breed is voor zijn gezicht. Een jongen die zelden op het voorplan staat, maar toch makkelijk vrienden maakt.

Net voordien heeft hij een filmpje gestuurd naar Ravi, een van zijn beste maten op school, waarin hij zijn enthousiasme voor Lapland met hem deelt. Hij heeft de wildernishut en de beboste oevers van de Oulankajoki gefilmd en verteld hoe het land hem op een vreemde manier in de ban houdt.

‘Het is echt crazy, man, je zou erbij moeten zijn. De zon gaat gewoon niet onder, hoe cool is dat?’

‘Laat zien,’ antwoordt Ravi.

Net als zijn vriend denkt Ravi in de eerste plaats in beelden en niet in woorden.

Tom filmt het water en maakt dan een panoramisch shot van links naar rechts. Hij toont de oever, het bos, de wildernishut en de andere jongeren rond het kampvuur terwijl hij commentaar geeft.

‘Of het nu ochtend is of avond, het maakt weinig verschil. Dat geeft zo ’n vreemde sfeer, het is moeilijk uit te leggen. Het is nu nacht en kijk eens hoe helder en intens het licht is, gewoon perfect om te filmen!’

‘Blijf je nog lang weg?’

‘Ik ben hier net.’

‘Bijna drie weken, dat noem ik niet bepaald “net”. Hoelang wil je dan nog blijven?’

‘Nog even. Ik wil nog enkele goede locaties vinden.’

‘Gelukkige verjaardag trouwens, Tommy boy,’ lacht zijn vriend, ‘da’s vandaag toch, hé?’

Tom kijkt op zijn horloge.

‘Al een halfuur,’ zegt hij verbaasd, ‘ik had er niet eens aan gedacht. Jezus, ik ben twintig!’

‘Maar nog altijd even kinderlijk, trust me,’ zegt Ravi. ‘Je hebt toch al een beetje gefeest, mag ik hopen?’

‘Valt mee.’

‘Is er booze?’

‘Behoorlijk veel,’ antwoordt Tom. ‘Een van die gasten hier heeft enkele flessen Finse wodka met bosbessen mee. Superlekker, maar het slaat je wel knock-out.’

‘En hoever ben je van nu van die Russische grens?’ vraagt zijn vriend.

Ze hebben er de avond voor zijn vertrek samen met een paar medestudenten een beschonken gesprek over gevoerd in hun Gentse stamkroeg.

‘In vogelvlucht een kilometer of vijf. Ik wil er een dezer dagen wel eens naartoe.’

‘Naar Rusland?’

‘Nee, bro, naar de grens,’ lacht Tom. ‘Naar het schijnt staan er in het midden van de bossen van die houten bordjes die het grensgebied markeren, dat zou mooi staan in mijn documentaire.’

‘Have fun,’ zegt Ravi, ‘en neem een slok op mijn gezondheid.’

Bij het grote kampvuur, op een van de houten banken die kriskras door elkaar staan, zitten de Britse studentes Nadeem en Katie honderduit te praten.

Ze hebben elkaar in de loop van de avond pas leren kennen en waren verbaasd toen ze elkaars accent hoorden en beseften dat ze beiden uit Manchester komen.

Nadeem wijst naar Tom. Hij staat nog steeds aan de oever van de Oulankajoki, zo’n dertig meter van hen vandaan, en bestudeert de berkenbossen aan de overkant. Hij houdt zijn handen als een camera voor zijn ogen en beweegt zijn hoofd langzaam van links naar rechts.

‘Een interessante kerel,’ zegt ze neutraal.

Katie grinnikt en Nadeem port haar met een vinger.

‘Interessant genoeg om je vannacht gezelschap te houden in je tentje?’

Nadeem glimlacht.

‘Misschien.’

Ze kijken zwijgend naar Tom.

‘Hij studeert voor filmregisseur,’ gaat Nadeem verder, ‘hij is hier om zijn eindwerk te maken. Een documentaire over een of andere Vlaamse schilder die onlangs is gestorven.’

‘Nice,’ zegt Katie.

Om vier uur ’s ochtends wordt Pekka Järvelä wakker. Hij is een ochtendmens en of het nu de donkerste dagen van de winter zijn of de hele tijd licht is, zoals nu in de zomer, maakt voor hem geen verschil.

Hij voelt een scherpe pijscheut in de grote teen van zijn rechtervoet. Sinds een jaar heeft hij jicht en een pijnlijke rug als hij te lang voorovergebogen staat, zoals gisteren toen hij een stuk van de omheining moest repareren. De ouderdom, beweert zijn nuchtere vrouw, maar hij is vijfenvijftig, da’s toch nog niet oud?

Pekka is een rendierherder. Zijn kudde van vierhonderd dieren zwerft het grootste deel van het jaar vrij rond door bossen en over velden en wordt alleen in de winter in een grote kraal verzameld. De rendieren zorgen voor melk, vlees en huiden, maar vooral voor een inkomen voor hem en zijn familie, net als voor de generaties Järvelä’s voor hem. Hij heeft via zijn moeder Sami-bloed in zijn aders en daar is hij heel trots op.

Vroeger wist Pekka waar het gros van zijn kudde zich ophield door eropuit te trekken met zijn helpers en de dieren te zoeken, maar sinds een tijdje is dat niet meer nodig. Pekka heeft de technologie omarmd en de belangrijkste dieren van

de kudde uitgerust met een gps-tracker die in hun halsband verborgen zit.

Hij zet koffie en opent routineus de trackerapp op zijn smartphone. Rendieren zitten nooit lang stil: als een dier enkele uren niet beweegt, springt het groene lichtje van de tracker op rood. Weten waar zijn kudde is, is economisch belangrijk, want ieder jaar verliest Pekka zo’n tien tot vijftien stuks door aanvallen van roofdieren. Een rendier zwerft vrij en zorgeloos als een hippie door de natuur, een hapklare brok voor de veelvraten, lynxen en vooral beren die over de Russische grens hierheen trekken. Voor ieder gedood dier krijgt hij net als alle andere herders een compensatie van de Finse overheid, maar liever had Pekka dat er geen enkel van zijn rendieren zou sneuvelen.

Of dat er geen beren waren, wat in de wereld van Pekka Järvelä en de meeste van zijn collega-rendierhouders op hetzelfde neerkomt.

Hij slurpt van zijn te hete koffie en staart naar een van de gps-trackers die bloedrood oplicht. Hij is nog niet helemaal wakker en het duurt enkele tellen voor de betekenis van het signaal ten volle tot hem doordringt. Een van de vrouwtjes, een leidster, een dier dat Pekka absoluut niet kan missen. Ze is een moederbeest, ze staat hoog in de hiërarchie van de kudde. Hij vloekt binnensmonds en graait naar de sleutels van zijn quad.

Als Pekka een halfuur later een scherpe bocht neemt op het slingerende bospad waar hij nu al minutenlang over rijdt, ontdekt hij zijn rendier. Ze ligt op een stuk gras tegen de bosrand. Pekka schakelt de quad uit en gedurende enkele seconden trilt het geluid van de motor nog na in de stilte rondom hem.

De herder sjokt met lood in de benen naar de plek. Hij heeft al vaker dode rendieren gezien, maar dit tafereel beneemt hem toch de adem. Het vrouwtjesdier is vreselijk toegetakeld.

Haar hals is opengereten door vlijmscherpe klauwen, haar buikholte is opengescheurd en aangevreten en ze mist een van haar achterpoten.

Beer, denkt Pekka. Geen twijfel aan. Een lynx of een veelvraat waagt zich zelden aan zo'n groot en volwassen exemplaar en één blik op de bloederige hals van het rendier, of wat daar nog van over is, zegt bovendien al genoeg.

Niet zomaar een beer, zucht Järvelä somber.

Een heel grote beer, hoogstwaarschijnlijk een mannetje met bijzonder veel kracht en klauwen als messen.

Om zeven uur 's ochtends loeit er niet ver van Katies tentje plots muziek van Metallica over het kampterrein. Het is een fragment uit *Master of Puppets* en het volume staat erg hoog. Na tien seconden houdt de muziek abrupt op, om even later opnieuw te beginnen.

Een gsm, denkt Katie. Het geluid heeft haar wakker gemaakt en aan het protest verderop te horen is ze niet de enige.

Terwijl ze geeuwend uit haar tentje kruipt, gaat de telefoon voor de derde keer. Na wat zoeken vindt ze het toestel tussen de kleine bessenstruiken die hier overal tussen de bomen groeien en in de bossen één groen tapijt vormen. 'Mama,' komt er op het scherm. De achtergrond is een selfie van een lachende vrouw die haar arm om een kind heeft geslagen. Hij draagt een gekke muts en lacht naar de camera. Het is de jonge versie van die Vlaamse student Tom, ziet Katie, ze herkent hem aan de brede mond en de dikke zwarte wimpers.

Ze schakelt het geluid van het toestel uit en kijkt om zich heen. Verderop steekt een boos kijkende kerel zijn hoofd uit een tent. Ze zwaait en wil hem duidelijk maken dat zij niet de schuldige is, maar hij is alweer verdwenen.

Katie aarzelt. Ze denkt te weten dat Tom in de trekkershut slaapt, maar daar is ze niet zeker van. Ze overlegt nog even met zichzelf en loopt dan naar het tentje van haar nieuwe vriendin.

'Nadeem?' fluistert ze met haar mond bijna tegen het tentzeil. 'Het is Katie.'

Geen reactie.

'Nadeem? *Wake-up, please.*'

Het schurende geluid van een rits, dan een slaperig hoofd met warrige haren en halfdichte ogen die Katie niet al te vriendelijk aankijken.

'*What the fuck...*' kreunt Nadeem.

Katie legt haar het zwijgen op door haar Toms gsm voor te houden.

'Sorry, echt waar. Maar dit is de telefoon van die jongen van vannacht, die Tom. Is hij... is hij toevallig bij jou?'

'Nee,' antwoordt Nadeem schor. 'Hij was interessant, maar nu ook weer niet zó interessant.' Ze hoest. 'En bovendien was hij al redelijk bezopen toen ik om drie uur in mijn tent kroop.'

'Weet jij waar hij slaapt?'

Nadeem knikt.

'In de lodge. Hij scoorde het laatste plekje, vertelde hij.' Ze zucht en zegt: 'Wacht, ik loop met je mee.'

Binnen is het spartaans ingericht, zoals alle lodges in het nationale park: links een houten tafel met zitbanken, rechts een kachel en een kookstel op gas. Tegen de achterwand banken waarop trekkers in hun slaapzakken liggen te pitten. In de hoek achteraan is een lege plek. Nadeem herkent Toms rugzak en zijn persoonlijke spullen.

Ze wachten een uur. De meeste wandelaars zijn al vertrokken als Nadeem met trillende vingers de politie belt.

Het gebeurt niet vaak dat Alex Berger in de ochtenddrukte door Oostende loopt, maar vandaag doet hij dat uitzonderlijk wel. Meestal zweert hij voor zijn dagelijkse wandeling bij *l'heure bleue*, de prille schemering, als er nog weinig auto's en nog minder mensen op straat zijn en hij de stad in zijn eigen tempo kan absorberen. Alex vindt zichzelf niet traag, maar hij heeft rust en geleidelijkheid nodig om op toeren te komen, als een koude dieselmotor die langzaam moet opwarmen om goed te kunnen draaien.

Hij besluit een omweg te nemen, loopt door een smalle straat vol schaduw en slaat aan het einde ervan de hoek om.

Het ochtendlicht op de dijk is zo fel dat hij een ogenblik verblind wordt. Hij houdt een hand boven zijn ogen en staart voor zich uit. Zoals zo vaak beneemt de weidheid van de zee hem ook nu weer de adem. Alex kent mensen die zweren bij bergweiden en eindeloze bossen en anderen die hartstochtelijk van de zee houden, maar hij voelt zich goed bij beide. Hij geniet van het constante geruis van de golven, de krijsende meeuwen, de geur van het water.

Vroeger associeerde Alex de zilte geur van de zee altijd met zout, maar dat blijkt niet juist te zijn. Zout verdampt niet en kan je niet ruiken. Wat je ruikt, weet hij ondertussen, is een combinatie van vooral wier en dode algen, aangevuld met wat toetsen van schelpen, zand en resten van vissen.

Niet dat het hem wat uitmaakt, hij houdt er gewoon van. Zijn telefoon gaat over.

'Ben je er al?' vraagt Eric Machiels.

'Het is kwart voor negen, Eric. De winkel opent toch pas om halftien?'

‘Dat is zo.’

‘Waarom bel je me dan?’

‘Ik verveel me. Ik heb een afspraak om tien uur, waarom moet ik dan meer dan een uur voordien in de wachtkamer zitten?’

‘Je kan het ook anders bekijken,’ antwoordt Alex. ‘Misschien daagt er iemand niet op en ben jij eerder aan de beurt.’

Eric's smalende gepuf maakt duidelijk dat hij de grootste twijfels heeft bij dat scenario.

Eric Machiels is boekhandelaar en Alex' beste vriend, een belezen man met een baardje, warrig haar en een leesbril die aan een koordje om zijn nek hangt. Zijn boekhandel is een begrip in Oostende, al wil dat niet zeggen dat het een vetpot is. Meer dan twintig jaar geleden kocht hij een vervallen art-deco-pand in de belle-epoquewijk en opende er boekhandel Kafka. Het is een plek waar je zowel tussen de literatuur kan struinen als een stuk aardbeientaart kan eten in een van de versleten chesterfieldzetels, want Eric houdt evenveel van boeken als van zoetigheden bakken en combineert beide.

‘Je weet hoe je het alarm moet uitschakelen, hé?’

‘Als de code sinds je laatste telefoontje van gisterenavond niet veranderend is wel, ja.’

‘Om elf uur komt er een levering, je moet gewoon de bestelbon tekenen en...’

‘Het is oké, maak je geen zorgen,’ zegt Alex.

‘Ik maak me altijd zorgen, dat is nu eenmaal mijn natuur.’

‘Tot straks, Eric.’

Alex' vriend is nooit een ranke spar geweest en de laatste jaren is zijn omvang flink toegenomen door wat hij zelf ‘het goede leven’ noemt: Eric houdt van lekker eten en drank en beide in tamelijk grote hoeveelheden. Er gaat geen bosbessencake of appeltaart naar de klanten in de boekhandel zonder dat hij er een puntje van heeft geproefd. Aan sporten of bewegen om te bewegen heeft hij een broertje dood. Tot enkele jaren

geleden maakte hij sporadische – en lichtelijk heroïsche – fietstochten door het hinterland op de oude racefiets van zijn vader, maar dat is verleden tijd.

Vandaag moet hij een halve dag in het ziekenhuis blijven voor een grondige check-up van zijn hart. Eric heeft lange tijd het drukkende, vaak pijnlijke gevoel in zijn borst weggezet als een symptoom van stress, maar zelfs hij moet nu toegeven dat het misschien beter is even op controle te gaan.

Alex opent de deur van de boekhandel, schakelt het alarm uit en klikt de verlichting aan. Het is iets over negen, een halfuur te vroeg, maar hij wil wat administratie afronden van een eerdere opdracht.

Sinds kort fungeert de Kafka ook als Alex' kantoor. Dat komt doordat hij in het bijzijn van Eric welgeteld één keer heeft laten vallen dat zijn financiële toestand niet meteen rooskleurig is. Hij mag dan wel in naam een privédetective zijn, in de praktijk bakt hij er weinig van: hij weigert uit principe iedere opdracht waarbij hij echtelieden moet schaduwen of frauderende werknemers moet screenen. Dat zulke opdrachten het gros van het werk van een detective uitmaken, beschouwt Alex als een spijtige misvatting.

Feit is dat zijn inkomsten tot voor kort miniem waren. Dus heeft Eric op een nogal onorthodoxe manier voor klanten willen zorgen. Niet lang na Alex' ontboezeming werd Eric over de Kafka geïnterviewd in de boekenbijlage van een landelijke krant. Aan het eind van het gesprek liet hij vallen dat Alex Berger, in een vorig leven een succesvolle hoofdinspecteur bij de Brusselse Moordbrigade, vandaag als privédetective werkt en boekhandel Kafka gebruikt als ontmoetingsplek.

Het draaide uit op een nachtmerrie. Eric en Alex zijn boezemvrienden, maar in die eerste weken na de publicatie stond hun vriendschap toch een beetje onder druk. De vreemdste vogels kwamen in de boekhandel over de vloer, van aandachtzoekers die met Alex' hulp dertig jaar oude moordzaken

wilden oplossen tot schattenjagers die tijdens een vrij weekend het verdwenen paneel van de Rechtvaardige Rechters wilden terugvinden. Om nog te zwijgen van de paar geniepigere kerels die hun vrouw van overspel verdachten en eisten dat Alex dat even zou bewijzen. Bij de eerste van die categorie bezoekers had Alex verbouwereerd voor zich uit zitten staren, bij de tweede had hij de man van kop tot teen bekeken en daarna geantwoord dat hij diens vrouw helemaal begreep en het raar vond dat ze er niet veel vroeger aan begonnen was.

Meteen daarna had Eric de boekhandel voor enkele dagen gesloten.

Een ongewild gevolg van die hele heisa is dat Alex de Kafka ook écht meer en meer als kantoor is gaan gebruiken. Niet dat hij zo'n officiële plek nodig heeft –of zou willen – maar hij komt er niet toe om in zijn eigen flat ook maar de simpelste mail naar een klant te sturen of een werktelefoontje te beantwoorden. Hij begrijpt zelf niet goed hoe dat komt, alleen dat het appartement zijn vrijhaven is, de veilige plek die hij zocht en vond in de donkere jaren na de dood van zijn geliefde Camille.

Hij woont op de zevende en hoogste verdieping in een hoekpand in een rustige straat en vanuit zijn keuken kan hij een stukje van de zee zien, die vandaag overwegend muisgrijs kleurt met strepen wit en zilver. Als hij wil kan Alex op tien minuten wandelen aan het Casino en het bekende Hotel du Parc en de winkelstraten zijn, maar evengoed kan hij zich afsluiten van de wereld, hoog en veilig in zijn arendsnest, en aan de keukentafel met een kop koffie naar de deining van de golven kijken.

Ondertussen zijn we een maand verder en is de commotie rond het artikel helemaal geluwd. Alex heeft ingestemd met enkele consultancyopdrachten bij politiekorpsen en dat brengt voorlopig weer wat geld in het laatje.

Maar vandaag is hij boekhandelaar. De bejaarde dame die af en toe inspringt is niet beschikbaar en de winkel kan niet dicht omdat er een levering komt, dus staat Alex uitzonderlijk achter de kassa.

Door zijn vriendschap met Eric en de vele uren die hij in de Kafka doorbrengt, bij voorkeur in de versleten sofa tussen de rekken geschiedenis en aardrijkskunde, is zijn kennis en belezenheid een beetje toegenomen, maar lang niet genoeg om klanten van advies te kunnen dienen.

‘Ik doe het,’ heeft hij op Eric's vraag geantwoord, ‘maar ik sta gewoon achter de kassa. Als iemand mij naar een van de nieuwste schrijvers vraagt, moeten ze het zelf maar opzoeken op hun smartphone.’

Hij is een goed uur open als er een vrouw naar binnen loopt. Ze is ergens in de veertig, vol gezicht, bruinrood haar in een bobkapsel, kleine gouden oorbellen in de vorm van een vlinder. Haar ogen staan niet helder en ondanks de make-up ziet Alex dat ze roodomrand zijn, alsof de vrouw veel gehuild of weinig geslapen heeft.

Waarschijnlijk beide, denkt hij.

‘Goeiemorgen,’ zegt ze. Haar stem is toonloos en mist kracht.

‘Mijn naam is Inge Janssen. Ik zou graag met de heer Alex Berger spreken. Weet u hoe ik hem kan bereiken?’

Ze ziet er niet uit als een fantast of een vrouw die aandacht zoekt, maar haar rode ogen doen hem twijfelen. Hij vermoedt echtelijke problemen en daar wil hij niets mee te maken hebben.

‘Dat ben ik,’ zegt hij uiteindelijk, vriendelijk maar op zijn hoede.

Ze aarzelt en raapt dan haar moed bijeen.

‘Een tijdje geleden stond er iets in de krant over deze boekhandel en dat u vroeger hoofdinspecteur bij de recherche was.’

Alex onderbreekt haar.